

Příběhy nalezených ztracenců

Původ materiálu

Markéta Slámová

Pořadí v lekci

37

Téma

Radost jako na zemi, tak i v nebi. Počítáte s ní? Každý nemusí být ztracený, ale každému hrozí neradost nad nalezeným ztraceným.

Cíl

- Děti si představí radost, jakou prožívá ten, kdo našel ztracené/ho nebo komu bylo odpuštěno.
 - Děti budou přemýšlet nad tím, co vedlo staršího syna k zapšklosti.
 - Děti zkusí přemýšlet, čím můžeme čelit neradostnosti, pocitu křivdy a závisti.
-

Pro učitele

Biblický text: L 15,1–32

Výkladové poznámky

Podobenství jsou adresována farizeům a zákoníkům, kteří reptají, protože do Ježíšovy blízkosti přicházejí celníci a hříšníci — ztracené existence. Reptání není otevřený nesouhlas a těžko se mu brání. Ježíš reaguje vyprávěním podobenství. *„Tato t?i podobenství nastavují zrcadlo spravedlivým z úvodní scény, kde také n?kdo (Ježíš) našel n?koho ztraceného (h?íšníky) a z pohledu t?chto podobenství by m?lo být p?irozené se spolu s ním radovat.“* (J. Mrázek, Lukášovská podobenství).

Podobenství mluví do duše farizeům a zákoníkům, kteří dělají to, co je správné. Jenomže to jim nezakládá nárok na to povyšovat se nad celníky a nevěstky. To, co Bůh po člověku chce, se nedá vyjádřit předpisem, zákonem. Zákon je dobrý, ale *„duchovní dráha ?lov?ka není jenom o tom nesejít z cesty, po ?lov?ku se chce duchovní podnikatelství. Aby d?lal, co vidí Bohu na o? ích. To, že jsme vždycky d?lali to, co jsme m?li, je hezké, ale to není naše poslání, po nás se chce n?co víc.“*

(J. Sokol, audiovýklad Bible)

Všechna tři podobenství mají stejnou stavbu: ztráta — záchranná akce (pátrací akce, proměna) — oslava. Evangelista Lukáš zdůrazňuje, jakou práci si dává pastýř (hledá, nese ovci na ramenou), aby ovci vrátil zpět, i žena (vymete dům, pečlivě hledá). I otec asi syna čekal — hned jak ho spatřil, vybíhá mu vstříc.

Hledání ztracené ovce se děje za účelem záchrany, ne dopadení a vykonání spravedlnosti (jak by se to asi líbilo „spravedlivým“).

Mladší syn nedokáže ocenit společenství s otcem. Touží po nezávislosti a svobodném životě. Otec mu ho umožňuje. Mladší syn však tímto domněle svobodným životem daleko od otce časem dospěje až k otrocké službě mezi nečistými zvířaty. V tomto momentu dochází k proměně a rozhodne se vrátit k otci. Jeho vyznání viny je stručné a spojuje vztah k Bohu a k lidem.

Otcovo jednání je vedeno láskou a slitováním, milostí bez podmínek. Otec neobviňuje, nevyjednává, a ani nezkoumá důvody, které syna k návratu dovedly. Gesta, kterými otec přijímá syna (objetí, polibky, mlčení bez výčitek na začátku atd.), jsou výrazem odpuštění, smíření. Vrcholem podobenství není obrácení syna, ale bezpodmínečné otcovo přijetí se všemi projevy jeho milosrdenství. Předměty, které otec nařizuje donést (oděv, prsten, obuv) symbolizují synovské postavení. Hostina je pak znamením radosti, která se má projevit i ve společenství.

Starší syn na otcovo jednání reaguje hněvem, který brání být spolu. Podle slov je patrné, že svůj vztah k otci zakládal na poslušnosti, zásluze (L 15,29). Ve snaze nepřekročit nařízení budoval svoji falešnou dokonalost, přes kterou nedohlédl k otcově lásce. I když žil doma, jako by byl otci vzdálen. Otec mu vyjadřuje také svoji lásku vyjitím vstříc a laskavou domluvou. Dělá vše pro to, aby se jeho starší syn účastnil hostiny a radoval se.

Z nalezení se raduje především Bůh a jeho radost je „nakažlivá“. V podobenství o ztracené ovci svolává k radosti své přátele a sousedy, u ztracené mince žena své přítelkyně a sousedky, v podobenství o marnotratném synu se raduje až na jednoho celý otcův dům. Ztracená ovce a mince mají přímo zmínku o radosti — v nebi a před anděly Božími. V podobenství o marnotratném synu říká otec: „hoduje, bud' me veselí“, „máme se proč veselit“. Jako by se radost v příběhu a nebeská radost překrývaly.

Podle M. Hengela tři „ztracená“ podobenství nejsilněji pojí Lukášovo evangelium s apoštolem Pavlem, neboť tu „zaznívá v nejčistší podobě Ježíšovo poselství

o bezpodmínečné milosti darované hříšníkovi“.

Úskalí

Podobenství vypráví příběh ztracených; těch, kteří zažili mezní situaci. Ne všichni takovou zkušenost máme. Ve chvíli, kdy se identifikujeme se ztraceným (a budeme přemýšlet, kdy jsme se Bohu ztratili a kdy jsme hřešili), odvede nás to od pointy příběhů, která je v radosti nad nalezením. Podobenství k nám mluví mnohem spíše jako ke starším bratrům, k těm „spravedlivým“ — vede nás k tomu právě jeho otevřený konec: je na nás, jestli a jak odpovíme na otcovo pozvání k radosti.

U nejmladších se soustředíme pouze na otcovu radost nad návratem mladšího syna.

Odkazy

Funda, Otakar Antoň: *Podle bible nejmenším*. Praha: Prvokruh, 1992

Pro děti

Předškoláci

Motivace I: Stalo se vám někdy, že se vám něco nebo dokonce někdo ztratil? Třeba jen hračka nebo domácí zvířátko? Nebo dokonce sourozenec nebo rodiče v davu? Měli jste radost, když jste je našli?

Motivace II: Můžete také využít symbolů a donést si šaty, prsten, obuv. Děti mohou hádat, komu jsou určeny — pro koho jsou? Jestli by mohly patřit nějakému vandrákovi...

Využijte písničku Ludka Rejcherta *Marnotratný syn* (BTS 57), ideálně s biblickými postavičkami, flanelografem nebo obrázky, ev. si ji po slokách můžete zahrát s dětmi jako živé obrazy (smutný tatínek mává synovi / syn s kamarády u vína / syn prosí o chleba / syn pase prasata / otec běží v ústřety synovi v hadrech). V posledním případě by bylo dobré připravit si pár rekvizit (měšec, sklenky s „vínem“, chléb, pokud nebudou děti chtít hrát prasátka, vezměte si nějaké plyšáky, staré oblečení).

Písnička je převyprávěním první části podobenství. Podobenství dovyprávějte do v. 24 a pak mluvíte s dětmi o radosti a zkoušet ji vyjádřit. Co všechno táta z radosti udělal? Běží, objímá, dává pusku, nechá donést šaty, prsten obuv, nechá nachystat hostinu (vykrmené tele), zve na

ní všechny...

Co by nemělo chybět na vaší oslavě, kdybyste našli ztracenou hračku nebo domácí zvířátko?

Můžete si s dětmi všimnout toho, že i pozitivní emoce se někdy projevují pláčem (slzy štěstí) a že radost neznamená, že jsme vždycky vysmátí (někdy se můžeme radovat v duchu).

Mladší školní děti

Můžete se převléknout za staršího bratra Árona nebo poproste jiného dospělého či mládežníka. Vyprávějte dětem „Áronův příběh“:

Mám mladšího brácha Jonáše. Vlastně měl jsem, dokud tu na statku s námi žil. Chodili jsme spolu na ryby, jezdili na zábavy, jeden druhému jsme pomáhali. A taky společně pracovali. Krávy, kozy, ovce, slepice a kačeny, k tomu velká pole. I když brácha na práci nikdy moc nebyl, pořád myslel na něco jiného. Chtěl vidět svět, chtěl si užívat. Jednoho dne se rozhodl, že odejde. Přišel za tátou a vyžádal si od něj část statku, kterou by po tátově smrti stejně dostal. Řekl mu, že tu nechce hospodařit. Tátovi to bylo líto, ale nezdržoval ho. Oddělil mu část polí i stád a Jonáš to hned prodal. A odešel. Spěchal, že se ani pořádně nerozloučil.

A já tu od té doby dřů za oba. Makám jak šroub. A nejde vlastně ani tolik o práci, nádeníků máme dost. Ale dá to fušku vést hospodářství pěkně poctivě, jak si táta přeje. Mám co dělat, abych splnil všechny tátovy rady a příkazy. Prostě dřina do úmoru. Už je to pár let, co Jonáš odešel.

A dneska se vracím z pole a slyším hluk zábavy. Jako by se doma zpívalo a tancovalo. Není žádný svátek, tak jsem se ptal služebníka, co se děje. A ten mi vylíčil, že se vrátil. Kdo? No, Jonáš. Prý jak přicházel, otec mu vyběhl vstříc, hned ho objal a políbil. Dostal nové šaty, boty i prsten. A dokonce pro něj dal zabít vykrmené tele. Uspořádal hostinu. To kvůli mně, kterej tady dennodenně dřů, nikdy neudělal! No přijde vám to fér? Mně tedy ne.

Pak za mnou táta přišel, tak jsem mu to řekl pěkně do očí: Tolik let už ti sloužím, žádný tvůj příkaz jsem neporušil; a mně jsi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveselil se svými přáteli. Ale když přišel tenhle tvůj syn, který s děvkami prohýřil tvé jmění, dal jsi pro něho zabít vykrmené tele.

Až převyprávíte vlastními slovy podobenství očima staršího bratra, ptejte se dětí, zda se jim tátovo jednání zdálo spravedlivé.

Pak si podobenství přečtete nebo převyprávějte s obrázky a mluvte s dětmi o tom, proč se starší syn rozhněval, proč byl nepřejícný. — Hodnotil svého bratra okem výkonu, poslušnosti, píle (proto ta otázka na spravedlnost). I když žil v domě otce, který má své syny prostě rád (bez podmínek, bez zásluh), otce vlastně neznal. Nebo ho tak nechtěl znát?

Na závěr zdůrazněte, že otec za ním vyšel a domlouval mu, zval ho na hostinu.

Ptejte se dětí, jestli vědí, komu Pán Ježíš to podobenství vykládal především? A jestli zapšklost a nepřejícnost hrozí i nám? Kdy?

Starší školní děti

Děcka podobenství nejspíš znají. I přesto je dobré, aby si ho připomněly znovu.

Pracujte buď [s obrazovým materiálem](#) a při poslechu nechte děti obrázky řadit za sebe nebo je nechte přemýšlet, zda Vámi nalezené ilustrace odpovídají biblickému textu. Pokud chcete hned na úvod zvolit aktivitu, můžete s dětmi udělat na základě podobenství několik fotografií (otec rozděluje peníze; mladší syn hýří penězi; mladší syn pase vepře; otec běží k mladšímu a objímá ho; hostina; starší syn hovoří se služebníkem; otec hovoří se starším synem). Jde o to, aby si děti podobenství připomněly.

Pak se společně zamyslete nad důvody, které vedly staršího syna k tomu, že se nedovedl radovat z návratu bratra: žiju podle otcových příkazů (on ne), pracuju (on ne), svědomitě hospodařím (on ne), zůstávám tam, kde jsem (on si běhá po světě) / otec mu dal nové šaty, obuv a udělal z toho špindíry znovu svého syna / zabil pro něj tele (pro mě nikdy nic takového neudělal)

Společně se ptejte: Co by pomohlo staršímu synovi, aby pochopil, že ho má otec stejně rád? Co by mu pomohlo, aby se radoval z návratu svého mladšího bratra?

Hledat důvod k vděčnosti (podívej se, co všechno ti Otec dává — pojmenovat, co dennodenně dostáváme); vědět o své nedostatečnosti (ani ten, kdo jede na plný výkon není bez hříchů); být s tím, kdo mi leží v žaludku (všednodenní spolubytí, být společně hosty večeře Páně); prosba o Ducha svatého (vnitřní proměnu)...

Přesah

Přiblíží nám paradox: Ti, kdo si myslí, že Boha znají, reprezentují (farizeové a zákoníci, starší syn) se nad jeho láskou pohoršují. Ti, kdo Ježíše poslouchají a vyznávají své

viny (celníci a hříšníci, mladší syn), jsou bez zásluh přijímáni. Podobný paradox najdeme třeba v povolání rybářů (5,1–11), povolání celníka (5,27–32), v příběhu o Zacheovi (19,1–10).

Hostina v otcově domě jako večeře Páně, k níž zve Bůh každého (Otec přivítal mladšího syna, který se kál a vyšel za starším a zve ho k radosti)

Zkuste vymyslet podobenství jiné názvy — o čem vlastně mluví?

Jak vám je, když říkáte „prosím tě, promiň mi to“ nebo „odpusť mi to“?

Koho byste označili za farizeje dnes? (politika, anarchistu, učitele, policistu, faráře, redaktora, novináře). Zkuste děti v rozhovoru postupně přivést k tomu, aby se zamýšlely za jakých okolností zaujímá ten který člověk farizejské postoje.

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Synu, ty jsi stále se mnou a všechno, co mám, je tvé. Ale máme pro? se veselit a radovat, pon?vadž tento tv?j bratr byl mrtev a zase žije, ztratil se, a je nalezen. (L 15,31–32)

Rituál

Pro lukášovské příběhy se bude hodit zpracování refrénu písně *Má duše Boha velebí*. Můžete ho buď recitovat nebo zpívat.

Solo: Má duše Boha velebí

Všichni: chválu vzdává

Solo: Pánem je nejen na nebi

Všichni: Bu? mu sláva!

Okénko do bohoslužeb

Před začátkem bohoslužeb schovejte někde v kostele předmět, který patří na stůl Páně (bible, svíce...). Ve vašem „vstupu“ oznamte dětem, že se vám předmět ztratil a je vám to

líto, protože na stůl Páně patří (chyběl by nám). Společně hledejte. Děti se rády připojí a je dost pravděpodobné, že budou mít radost, až ho najdou.

O radosti z nalezení ztraceného si dnes budete povídat...

Když se ztratí něco vzácného, vždycky se to hledá s velkým nasazením. Evangelista Lukáš pro nás zaznamenal několik příběhů, které vypráví o tom, že Bůh s velkým nasazením hledá i to, co se nám zdá nepatrné, pokažené, zlobivé nebo nehodnotné. Pro Boha je každý člověk vzácnost a má z každého nalezeného člověka radost.

Modlitba

Pane Bože, děkujeme, že nás máš rád, že k tobě můžeme kdykoliv volat. Děkujeme za všechno, co od tebe dostáváme. Chceš se s námi rozdělit... Prosíme tě, ať se nesrovnáváme s druhými, ať je nepřehlízíme, ale radujeme se z toho, že se známe a máme navzájem.

Odkaz na pracovní list

[18 Marnotratný syn](#)

Kam dále

[Nečil, David: Podobenství o nalezených. \(katechetická příprava z cyklu Pozvání ...](#)

[Alexander, Pat: Návrat marnotratného syna. \(z knížky Malá dětská Bible; množstv...](#)

Odkaz na píseň

[V království Božím místa dost](#)

[Marnotratný syn \(BTS57\)](#)

[Nova země, nové nebe \(SV223\)](#)

[Nové přikázání \(SV364\)](#)

[Tvá, Pane, láska nám sílu dává](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál přece nejdem sami III \(S Markem + S Matoušem a Lukášem\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Lukáš 15,1–32](#)